

Otázka: Kořeny moderní sociologie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Nikki

Charakter sociologie, založení a struktura sociologie

- (lat. societas = společnost, řec. logos = věda)
- Vznikla v 19. st.
- Věda o společenských jevech, vztazích a procesech, snaží se tyto jevy popsat a vysvětlit (věda o společnosti a člověku v ní)
- Je to věda teoreticko - empirická a má multidisciplinární charakter = musí spolupracovat s různými jinými vědami
- Multidisciplinární věda
- Snaží se studovat společnost a postavení člověka v ní

- Předmět
 - Společnost
 - makrosociologie - věnovali se jí dříve než mikro
 - zabývala se na začátku otázkami moci, rozvrstvení společnosti apod.
 - ...
 - mikrosociologie
 - Cílem
 - Snaží se porozumět dění ve společnosti, snaží se to umět popsat, vysvětlit proč se to tak děje, snaží se předvídat, snaží se nabídnout nějaká řešení,

ovlivnit, regulovat

Typické znaky sociologie:

- Zabývá se celou společností
 - Zabývá se takovými jevy ve společnosti, kterými se žádná jiná věda takto podrobně nezabývá
 - Využívá poznatků jiných věd (např. psychologie, ekonomie, filozofie, politologie, historie, ekologie, geografie)
 - Má vlastní metodologii
 - Je to teoreticko-empirická věda
 - Sociologie vznikla jako věda evropská, až v 2. fázi se stala evropo-americkou a 3. fáze je celosvětová
-
- Názorový pluralismus
 1. **Sociologické školy** (skupina soc., kteří pracují v 1 lokalitě, zabývají se stejnými nebo podobnými problémy, v čele stojí psychologická autorita, např. Pražská škola – J. Král, Brněnská škola – J. A. Bláha, Chicagská škola) a **sociologické směry** (širší pojem, někdy ze soc. školy může vzniknout soc. směr, jestliže soc. škola expanduje)
 2. **Národní sociologie** – každý stát má trochu jinou sociologii
 3. **Disciplíny** (je jich kolem 100)
 4. Dělí se na **mikro, makro a mezzo**

Tři verze vzniku sociologie:

1. založil ji August Comte – nejuznávanější teorie (ve spise Kurz pozitivní filozofie)
2. vznikla ještě před Comtem; zakladatelé: Giambattista Vico, Alexis de Toqueville
3. vznikla až po Comtovi; zakladatelé: Emile Durkheim

Období vývoje sociologie:

PROTOSOCIOLOGIE

- období předcházející vzniku sociologie, zatím neexistuje potřeba ustanovit sociologii jako vědu
- byly formulovány základní sociální problémy (moci, výchovy, spravedlnosti, svobody) a základní vztahy mezi soc. jevy (př. vztah mezi společností a prostředím)
- asi před 2500 lety začala otázky sociologie řešit filozofie

- OD 40. LET 19. STOLETÍ DO 20. LET 20. STOLETÍ

= OBDOBÍ VELKÝCH JMEN A VELKÝCH TEORIÍ

Karel Marx - teorie beztřídní společnosti a třídního boje (revoluce, NE rozdílům mezi lidmi, rovnost), říkal, že základem vývoje společnosti je konflikt

Emile Durkheim - teorie sebevraždy (sociologická a psychologická témata), základem vývoje společnosti je spolupráce

Wilfredo Pareto - teorie elit = v každé společnosti musí být nějaká elita (jestli existují, jak je definovat, čím jsou definovány, aj.)

Georg Simmel - role peněz, teorie módy, masové umění

Herbert Spencer

Max Weber - teorie moci, také politolog (moderní uvažování v politice),

- rozdělil moc podle toho, kde má zdroj
 - buď v charismatu člověka
 - legitimní
 - tradiční - je zvykem ve společnosti si jistých lidí vážit (prezident)
- 20. LÉTA 20. STOLETÍ
- na americkém kontinentě změna charakteru
- poprvé zrealizovány velké výzkumy
- přechod od teorie k praxi
- přispěla k tomu hospodářská krize, velká kriminalita, prohibice, mafie
- studium konkrétních problémů, dotazování konkrétních lidí

- zkoumají všechny oblasti společenského života, jevy normální i patologické (kriminalita, prostituce, alkoholismus, nezaměstnanost, atd.)
- začal je zabývat všední život lidí
- empirické výzkumy (školy, podniky, hodnoty mladé generace)
- zde se trochu specifikuje (mění) předmět sociologie, zabývají se:
 - sociální organizace (podnik, škola,...)
 - sociální instituce (rodina, pol. Strana,...)
- používají zde jiné metody (anketa, experiment,...)

- A 70. LÉTA 20. STOLETÍ

- objevují se pochyby o napodobování přírodních věd
- a 60. léta
 - Začínají se vracet k makrosociologii
 - Objevují se 2 koncepce:
 - Strukturálně funkcionalistická
 - Jakým způsobem se ve společnosti uplatňuje řád
 - Konfliktualistická
 - Vychází z Marxe
 - Zkoumá jak se společnost vyvíjí à příčiny vývoje
 - Hlavní příčina je konflikt - mezi názory, mezi skupinami
 - sociologie se už nebuduje od celku k jednotlivci ale naopak - od jednotlivce k celku
 - tématem je všední každodenní život à VYSKYTUJÍ SE DALEKO DŘÍVE
 - vznikají studie o imigrantech, o sexuálním chování (boom antikoncepce = ženy nejsou tak závislé na mužích), o městech, o veřejném mínění à VYSKYTUJÍ SE DALEKO DŘÍVE

- LÉTA

- Interpretativní sociologie - jak lidé reagují na dané podmínky
- Objektivistické paradigma - sociologové si myslí, že se lidé rodí do určitého systému, kde platí určité normy a člověk na ně může jen reagovat
- Interpretativní paradigma - člověk se do jistých daností rodí, ale může si je přizpůsobovat

Vývoj české sociologie

Historie české sociologie

- Česká sociologie je ve světě neznámá, zakladatel Tomáš Garrigue Masaryk, ačkoliv nebyl sociolog jako první ji přednášel na KU, když se ucházel o místo učitele na KU, napsal habilitační práci na téma sebevražda. Pokračovatel E. Beneš.
- Silná meziválečná generace: Josef Ludvík Fischer, Josef Král, Emanuel Chalupný, Inocenc Arnošt Bláha
- Česká sociologie dvakrát zakázána: 1944 fašisty a 1949 komunisty, nechtěli, aby lidi informovali o skutečném stavu společnosti
- 60. léta 20. st. oživení sociologie: Sociologická společnost, Sociologický ústav při ČSAV (Československá akademie věd), sociologický časopis, katedry sociologie na VŠ.
- Po roce 1969 byla sociologie znovu omezována, ale nebyla zrušena.
- K rozvoji u nás dochází až po roce 1989:

- **Jiřina Šiklová** (1935) gender studies, zakladatelka Centra a kliniky Gender Studies, přednáší na KU
- **Jan Keller** (1955) environmentalista, témata: ekologie, trvale udržitelný rozvoj; Ostravská univerzita
- **Václav Bělohradský** (1944) profesor na univerzitě v Janově a Terstu, fakulta sociálních věd KU Praha, sociologie kultury, multikulturalita, krize kapitalistické společnosti
- **Ivo Možný** (1932) Prostějov, sociologie rodiny, fakulta sociálních studií Brno
- **Tomáš Halík** (1948) katolický teolog, žák Jana Patočky, téma: sociologie náboženství
- **Jiří Siostrzonek** (1954) působí na Slezské univerzitě v Opavě, slezský sociolog a kulturní pracovník
- **Jiří Buriánek**